

Roles and Achievement of Rajabhat University: A Pilot Study

Somwung Pitiyanuwat¹

Chiratus Ratanamaneichat²

Tan Pitiyanuwat³

Abstract

The objective of this pilot study is to research and assess the roles and achievement of a sample of five Rajabhat Universities based on the new strategy in the fiscal year of 2018. The evaluation research methods employed in this study were multicase studies; site-visit with participatory peer review; focus group interview; and documentary research methods including self-assessment with triangulation method by external assessors. In addition, the draft research report was reviewed by a group of experts. Major findings were as follows:

1. Rajabhat University profile for being a community development university consisted of 24 indicators.
2. The new strategy has influenced upon improving Rajabhat Universities' strategic plan.
3. The samples of five Rajabhat Universities have some progress in the line of the new strategy at the moderate level.
4. The samples of five Rajabhat Universities are effective based on the Annual Government Action Plan 2018 in range of fair to very good levels.
5. Based on the research findings, policy recommendations for the community development university in the line of the new strategy were suggested.

Keywords: Rajabhat University, strategic plan, pilot study

Received October 8, 2020; Revised March 16, 2021; Accepted March 23, 20201

DOI: 10.14456/jrm.2021.16

¹ The Royal Society, Bangkok, 10300. Thailand. E-mail: somwung.p@gmail.com

² Corresponding author, Research Center, Kasem Bundit University, Bangkok, 10250. Thailand. E-mail: chiratus.rat@kbu.ac.th

³ School of Fine and Applied Arts, Bangkok University, Pathumthani 12121. Thailand. E-mail: tanpitiyanuwat@yahoo.com

บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ: กรณีศึกษานำร่อง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์¹

จิราทัศน์ รัตนมณีฉัตร²

แทน พิธิยานุวัฒน์³

บทคัดย่อ

การศึกษานำร่องเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยกระบวนการวิจัยพหุกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 แห่ง การตรวจเยี่ยมตามระบบพิชญพิจารณาแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม และการวิจัยเอกสาร รวมทั้งการประเมินตนเองโดยผ่านการสอบถามแบบสามเส้าจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อีกทั้งรายงานการวิจัยฉบับร่างได้รับการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ผลวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ได้สื่อนฐานเชิงศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 24 ตัว
2. ยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษามีความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ใหม่ในระดับปานกลาง
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษามีประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2561 อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก
5. จากผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสู่มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ใหม่

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ, แผนยุทธศาสตร์, กรณีศึกษานำร่อง

รับบทความต้นฉบับ 8 ตุลาคม 2563; รับบทความแก้ไข 16 มีนาคม 2564; ตอรับการตีพิมพ์ 23 มีนาคม 2564

DOI: 10.14456/jrm.2021.16

¹ ราชบัณฑิต, กรุงเทพฯ, 10300. อีเมล: somwung.p@gmail.com

² ผู้รับผิดชอบบทความหลัก สำนักวิจัย, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพฯ, 10250. อีเมล: chiratus.rat@kbu.ac.th

³ คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี, 12120. อีเมล: tanpitiyanuwat@yahoo.com

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษากลุ่มใหม่มีพัฒนาการมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาในรูปวิทยาลัย สหวิทยาลัย สถาบัน และมหาวิทยาลัย ตามลำดับ ได้มีการปรับทิศทางและยุทธศาสตร์การมุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่นไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบสมบูรณ์ขึ้นโดยเน้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผลิตและส่งเสริมวิद्यฐานะครู และสามารถกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ระบุกำหนดการผลิตและพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้มีความรู้และความสามารถที่แท้จริงในการประกอบวิชาชีพครูในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีที่ตั้งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยทุกแห่งใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ฉบับเดียวกันเป็นกรอบในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดระเบียบและข้อบังคับของตนเองโดยผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย เอกลักษณ์และวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏระบุกำหนดอย่างชัดเจนในมาตรา 7 ดังนี้

“มาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิद्यฐานะครู” ส่วนบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ได้ระบุไว้ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (2547) ดังนี้

“(1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

(2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

(3) เสริมสร้างความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ

(4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

(6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น”

ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติได้บันทึกเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือให้เป็นไปตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้ “สถาบันราชภัฏ” เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาและเป็นนิติบุคคล โดยมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการส่งเสริมภาระในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่ความดี สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และองค์กรเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมทั้งศึกษา ส่งเสริม สืบสานโครงการวิจัยเนื่องจากแนวพระราชดำริ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและสังคม สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”

ในปี 2560 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ได้มีพระบรมราชโองการรับสั่งให้ส่งเสริม สนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างเต็มที่ใน 2 เรื่องหลัก คือ (1) การผลิตและพัฒนาครูคุณภาพจะต้องวางระบบให้ดี และ (2) ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นแต่ละแห่งของตน ซึ่งต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2560) กล่าวว่า จากพระบรมราชโองการดังกล่าวเป็นจุดกำเนิดของยุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) โดยมีจุดเน้น 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาท้องถิ่น มีเป้าหมายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม 2) การผลิตและพัฒนาครู มีเป้าหมายคือ การผลิตครูระบบปิด/เปิด พัฒนาศักยภาพครู และพัฒนานวัตกรรมการผลิตและพัฒนาครู 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายคือ การยกระดับความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พัฒนาอาจารย์และคุณภาพบัณฑิต และ 4) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ มีเป้าหมายคือ แบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ จัดระบบฐานข้อมูล การใช้ทรัพยากรร่วมกัน พัฒนาเครือข่ายและจัดระบบงานสู่ความเป็นเลิศ และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

บัดนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้เริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์ใหม่แล้ว จึงเห็นสมควรดำเนินโครงการนำร่องในการติดตามและวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและชี้แนะปรัชญายุทธศาสตร์ รวมทั้งขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงประเมิน

เพื่อวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับการยกฐานะจากสถาบันราชภัฏเพื่อปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่ไม่เหมือนกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นมหาวิทยาลัยหลักกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ดังนั้นภารกิจหลักในการพัฒนาท้องถิ่นต้องชัดเจน สิ่งที่สำคัญคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเข้าถึงชุมชนให้เข้าใจ เข้าถึง แล้วจึงพัฒนา จึงจะเหมาะสมกับท้องถิ่น อีกทั้งระบบบริหารและงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องให้เหมาะสมกับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อภูมิภาค ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องทราบความต้องการของท้องถิ่น มีฐานข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน แล้วพยายามสร้างแรงงานทางความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเป็นผู้นำ เป็นเจ้าภาพเชิญผู้รู้ ผู้เล่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านมาช่วยให้มาก ๆ รัฐบาลพร้อมสนับสนุนซึ่งยึดหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2550)

วิชญ์ เครื่องงาม (2551) ได้นำเสนอบทบาทที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะทำให้กับท้องถิ่น คือ 1) ช่วยเปิดพื้นที่ให้กับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ไม่ใช่เมืองหลวง 2) ในการจัดการเรียนการสอน การเปิดหลักสูตร การตั้งคณะ การจัดวิชาสอน การหาอาจารย์ การรับนักศึกษา การศึกษาวิจัย ให้คำนึงถึงท้องถิ่นด้วย การเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องทำให้เกิดความรู้ ปฏิบัติได้ มีวิชาชีพติดตัว และเป็นผู้นำไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น 3) ช่วยพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้เขาฉลาดเฉลียว เรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จะเป็นการอบรมระยะสั้นหรือการศึกษาเพื่อปริญญาก็ได้ 4) มีบทบาทส่งเสริม สนับสนุนศิลปวัฒนธรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ ภูมิปัญญา เทคโนโลยีท้องถิ่น 5) เข้าไปร่วมพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการอย่างต่อเนื่อง และ 6) ช่วยจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อตั้งงบประมาณมาใช้กับจังหวัด

เพชรสุตา ภูมิพันธ์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ลำดับที่ของภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นลำดับที่ 1 คือ การบริการวิชาการแก่สังคมซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น ลำดับที่ 2 การวิจัยเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาชีวิตและสังคมในท้องถิ่น ลำดับที่ 3 การสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติ แก้ปัญหา และพัฒนาชีวิตของตนเองและท้องถิ่น ลำดับที่ 4 การปรับปรุงถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ลำดับที่ 5 การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และลำดับที่ 6 การผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญแต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักและให้ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ต่อการพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างต่ำมาก

ในปี พ.ศ. 2560 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงซัดุดมประโชยชน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อประชาชน ต่อภูมิภาคและท้องถิ่น เป็นกลไกและสถาบันหลักในการพัฒนาประเทศและประชาชน ดังพระราชดำรัสต่อไปนี้

“ข้าพเจ้าได้ไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว ทำให้รู้สึกมีความสุขและผูกพันกับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหลายอย่างมาก ไปทุกครั้งก็มีความสุข อยากให้ทุกคนมีกำลังใจที่จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏของเรา เป็นประโยชน์กับประชาชน เป็นประโยชน์ต่อภูมิภาค และท้องถิ่นจริง ๆ จัง ๆ ในเรื่องการดำรงชีวิต ในเรื่องความรู้ทั่วไป และข้อสำคัญคือผลิตคนดี ผลิตคนดีที่เห็นประโยชน์แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสังคม คิดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่เป็นประโยชน์และเป็นกลไกที่พัฒนาประเทศได้อย่างยิ่ง หากตั้งใจร่วมกัน และคุยกัันมาก ๆ จะเป็นสถาบันหลักที่พัฒนาประเทศและประชาชนได้อย่างมาก...”

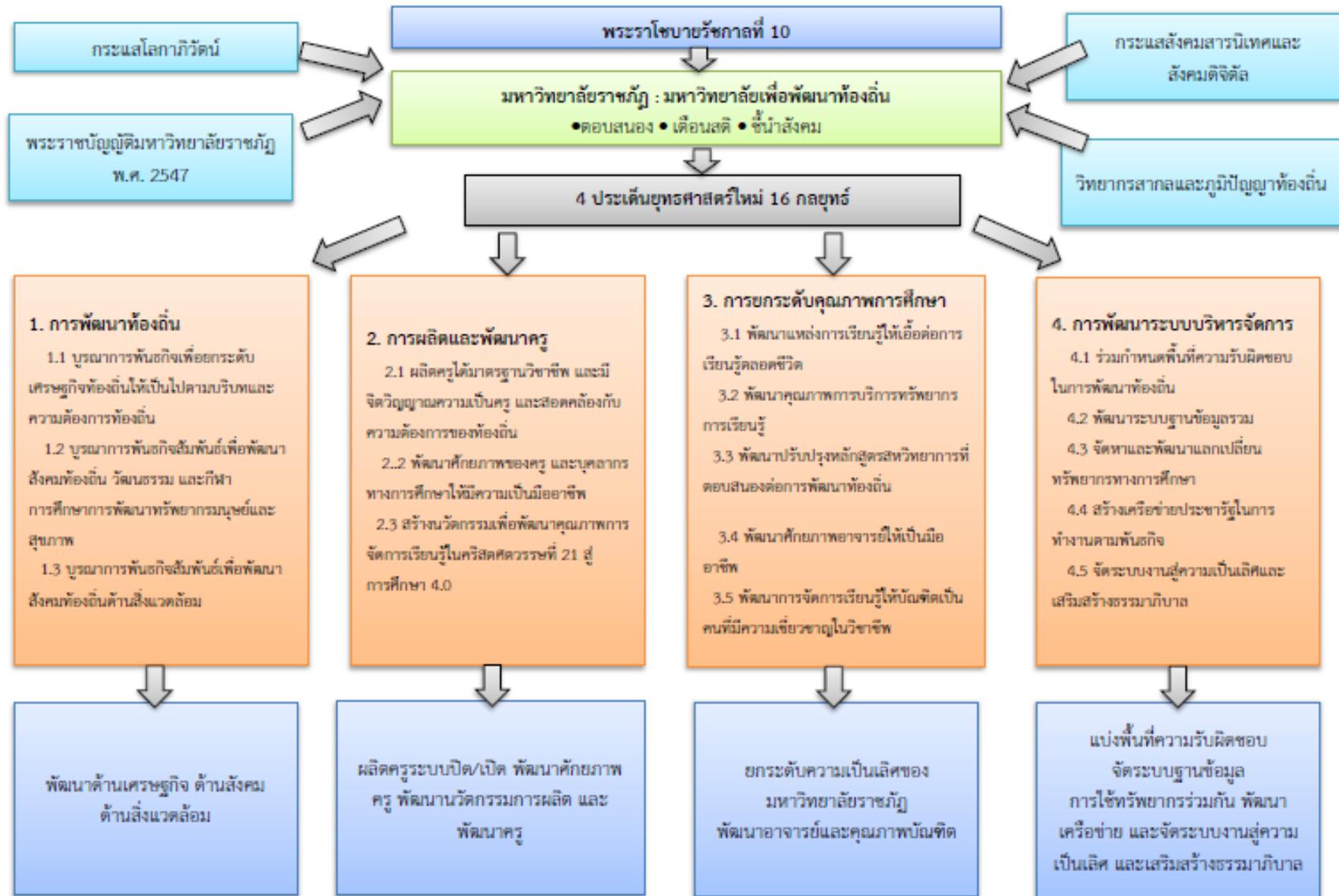
พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

ในด้านการศึกษา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราโชบาย คือ การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีคุณสมบัติ 4 ประการ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดี และถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีงานทำมีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย พระองค์ทรงถือว่าการศึกษาคือ ความมั่นคงของประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมอบหมายงานด้านการศึกษาให้แก่ พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ ให้แนะนำมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ทำงานให้เข้าเป้า ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ตน ทั้งนี้ พระองค์พระราชทานคำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี ให้ต้องวิเคราะห์และรับทราบปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยและให้ปรับให้เหมาะสมกับสภาพและประเพณีท้องถิ่นด้วย (ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ, 2560)

ในปีเดียวกัน มหาวิทยาลัยราชภัฏได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์ใหม่” เพื่อสนองพระบรมราโชบาย เป็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การพัฒนาท้องถิ่น 2) การผลิตและพัฒนาครู 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และ 16 กลยุทธ์พร้อม 14 เป้าหมายในแต่ละยุทธศาสตร์แสดงในภาพ 1

ภาพ 1 แสดงประเด็นยุทธศาสตร์ใหม่ กลยุทธ์ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ต้นสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏตามคำแนะนำของ พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี

แนวทางในการดำเนินงานเพื่อทำงานให้เข้าเป้าในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ด้านครู พึ่งปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครู และสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตครูไทย

1.1 ผลิตครูให้ตรงกับ จำนวนที่ต้องการ และสาขาที่ขาดแคลน

1.2 เน้นผลิตครูระบบปิด (รับเด็ก ม.6 จากท้องถิ่นที่ขาดแคลนให้ทุนเรียนครู เมื่อจบแล้วให้บรรจุในท้องถิ่นของตน)

1.3 ปรับปรุงหลักสูตรครูให้เข้มข้น

1.4 หลักสูตรครูต้องผ่านคุรุสภา เพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพ (ไม่ใช่ได้แค่ปฏิบัติการสอน)

2. ด้านงานวิจัย ปรับปรุงกระบวนการวิจัยให้ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่น/ประเทศ สามารถนำไปใช้ได้จริง และมี การนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมโดยการต่อยอดบูรณาการ และเผยแพร่

จากการวิจัยนำไปสู่การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงหลักสูตรให้มีกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนแบบยึดพื้นที่เป็นหลัก พัฒนาการสอนรายวิชาให้สามารถปลูกฝังทัศนคติที่ดี และจิตอาสาในการพัฒนาภายใต้กระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ สร้างศูนย์การเรียนรู้เชิงรุกและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บริการแก่ประชาชน

3. การปรับยุทธศาสตร์ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ใหม่ (Repositioning)

3.1 ทบทวนภาควิชาที่เปิดสอน การจะผลิตบัณฑิตสาขาใดจำนวนเท่าไรให้พิจารณาร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.)

3.2 ปรับปรุงหลักสูตรรายคณะ

3.3 วางแผนพัฒนาคุณภาพอาจารย์ผู้สอน

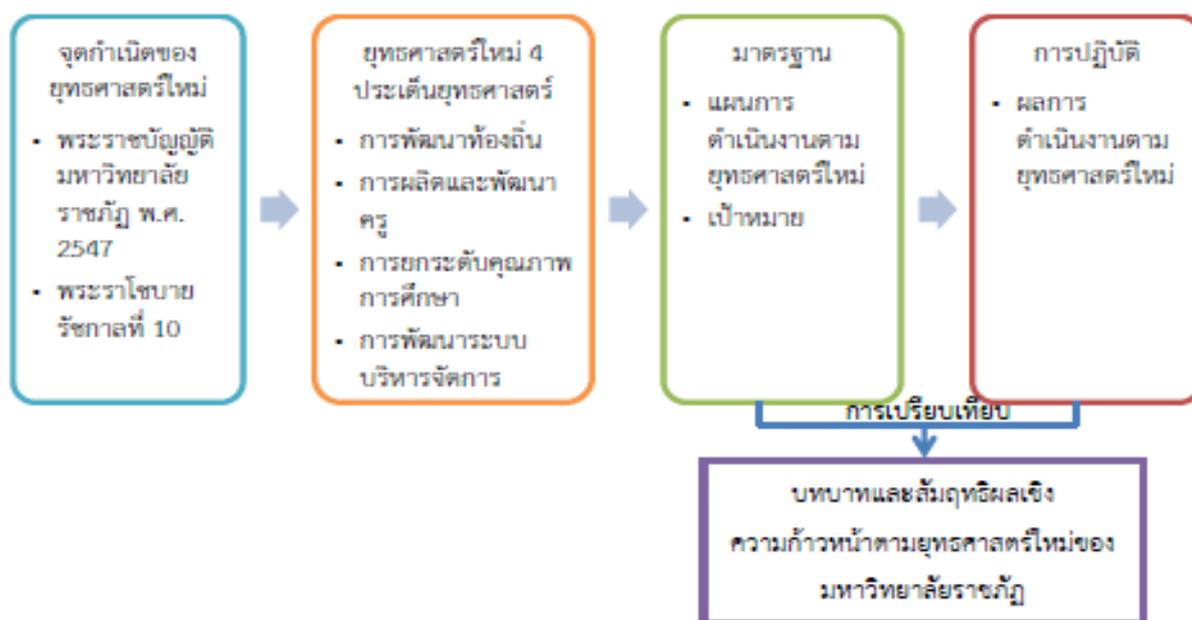
3.4 วางแผนพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานท้องถิ่น/ประเทศ

โดยสรุปแนวทางการดำเนินการเพื่อทำงานให้เข้าเป้าในการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนแสดงโดยสรุปด้วยภาพ 2

ภาพ 2 แสดงแนวทางการดำเนินการเพื่อทำงานให้เข้าไปในการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นของตน
ที่มา: ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี (2560)

4. กรอบความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 3

ภาพ 3 กรอบความคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงประเมิน

การวิจัยเชิงประเมิน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561) ในการวิจัยนำร่องครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ของกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 แห่ง โดยการวิจัยพหุกรณีและการตรวจเยี่ยมตามระบบพิชญพิจารณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Peer Review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและผู้ทรงคุณวุฒิภายในซึ่งเป็นการประเมินรูปแบบใหม่ที่เน้นความเป็นมิตรและสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา : 2561) การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม การวิจัยเอกสารและการประเมินตนเองในแต่ละกรณีศึกษา โดยผ่านการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อีกทั้งรายงานการวิจัยเชิงประเมินฉบับร่างได้รับการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงสรุปเป็นรายงานการวิจัยเชิงประเมินฉบับสมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : 2562) โดยผ่านการตรวจประเมินจากคณะกรรมการตรวจรับงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ

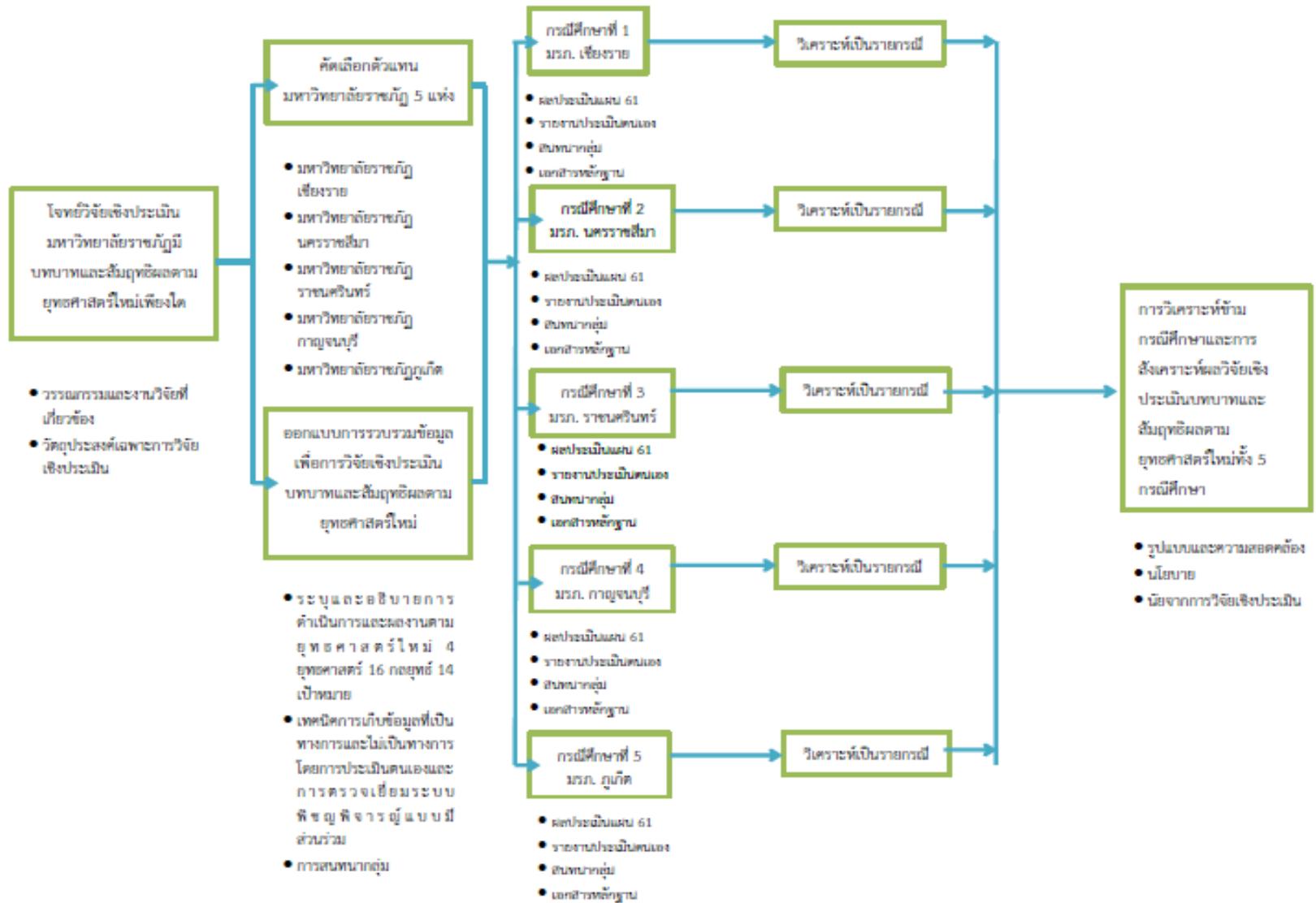
5.1 กระบวนการวิจัยพหุกรณีแสดงในภาพ 4

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด 38 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 5 แห่งที่คัดเลือกให้เป็นตัวแทนซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ทั้งนี้เพื่อวิจัยเชิงประเมินนำร่องเกี่ยวกับบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามยุทธศาสตร์ใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

◆ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, จิราทัศน์ รัตนมณีฉัตร และ แทน พิธิยานุวัฒน์ ◆

ภาพ 4 กระบวนการวิจัยพหุกรณี

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน

5.3.1 แนวทางในการตรวจเยี่ยมและสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามยุทธศาสตร์ใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ใน 17 ประเด็น เช่น ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏรับทราบและเข้าใจพระบรมราโชบาย ตระหนักว่ายุทธศาสตร์ใหม่ 20 ปี คือ หน้าที่แท้จริงของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 หรือไม่เพียงใด นักศึกษามีใจว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญกับคนของพระราชอาอย่างแท้จริง ชุมชนทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงส่งมหาวิทยาลัยราชภัฏมาช่วยพัฒนาท้องถิ่น อธิการบดีได้ประชุมปรึกษาหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดและประกาศเขตพื้นที่บริการในท้องถิ่นในพื้นที่ของตนหรือไม่ มีการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์โดยบูรณาการกับยุทธศาสตร์หรือไม่ เพียงใด และอื่น ๆ โดยในแต่ละประเด็นได้พิจารณาหลักคิด หลักวิชาการ และหลักปฏิบัติทั้งกระบวนการดำเนินงานและผลงานที่เกิดขึ้นแบบ Hybrid Approach

5.3.2 แนวทางในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมา ข้อมูลพื้นฐาน ผลประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 การปฏิบัติที่ดีและอื่น ๆ 2) ผลประเมินแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 3) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏประสบความสำเร็จในเชิงความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ใหม่ (4 ยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ 14 เป้าหมายอย่างน้อยเพียงใดใน 5 ระดับจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด 4) ขอให้แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนระดับความสำเร็จในข้อ 3 5) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏมีกลยุทธ์ แผนงาน/โครงการสำคัญอะไรบ้างที่จะทำให้มหาวิทยาลัยบรรลุตามยุทธศาสตร์ใหม่โดยรวมและในแต่ละยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 ระดับ และ 6) ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างที่จะขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยของท่านและของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมให้บรรลุยุทธศาสตร์ใหม่ตามพระบรมราโชบาย

5.4 ขั้นตอนในการวิจัยเชิงประเมิน

5.4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามยุทธศาสตร์ใหม่

5.4.2 กำหนดการเปรียบเทียบมาตรฐานและการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและพัฒนาครู การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

5.4.3 สัมภาษณ์บทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ร่วมกับสำนักงานกมลนคร (พลเอกดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ) โดยเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ระหว่างวันที่ 9-11 ตุลาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

5.4.4 ตรวจเยี่ยมตามแนวทางที่กำหนดตามระบบพิชญ์พิจารณาแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 แห่งที่เป็นกรณีศึกษาในระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 9 มกราคม 2562 โดยขอให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเสนอชื่อนักวิจัยที่ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและจัดทำรายงานการประเมินตนเองตามแนวทางที่กำหนด นอกจากนี้มีการประสานเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงระดับอธิการบดีหรือรองอธิการบดีที่เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่เป็นกรณีศึกษาทั้งทางโทรศัพท์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

5.4.5 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบ สอบทานข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า แล้วจึงสรุปและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและได้จัดสนทนากลุ่มวิพากษ์ร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ในวันที่ 20 มกราคม 2562

5.4.6 ปรับปรุงร่างรายงานการวิจัยเชิงประเมินฉบับสมบูรณ์และเสนอต่อสำนักเลขาธิการสภาการศึกษาตามสัญญาต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สัมภาษณ์เชิงคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษาประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 24 ตัว ได้แก่

1. อายุสถาบัน (ปี)	14. ร้อยละของอาจารย์สอนครุศาสตร์ที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียน
2. ร้อยละของหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน	15. ร้อยละเฉลี่ยการมีงานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2559
3. ระดับคุณภาพของหลักสูตร	16. ระดับความพึงพอใจโดยเฉลี่ยของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
4. จำนวนหลักสูตรที่มีการเผยแพร่ TQR	17. สัดส่วนความมั่นคงทางการเงิน
5. ร้อยละการรับนักศึกษาปริญญาตรี (ภาคปกติ) เทียบกับแผน	18. คะแนนผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA)
6. อัตราการคัดเลือกนักศึกษาปริญญาตรี (ภาคปกติ)	19. สมรรถนะด้านการวิจัย พิจารณาจากจำนวนผลงานตีพิมพ์และจำนวนผลงานอ้างอิง
7. ร้อยละของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดปี 2561 เทียบกับปีฐาน 2559	20. ประสิทธิภาพตามแผนการปฏิบัติราชการประจำปี 2560
8. สัดส่วนจำนวนบุคลากรสายวิชาการต่อสายสนับสนุน	21. ประสิทธิภาพตามแผนการปฏิบัติราชการประจำปี 2561
9. ร้อยละของบุคลากรที่เป็นข้าราชการ	22. ร้อยละนักศึกษามาจากท้องถิ่นในท้องถิ่นของตน
10. ร้อยละของอาจารย์ที่เป็นข้าราชการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก	23. จำนวนนักศึกษาโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของสกอ.
11. ร้อยละของอาจารย์ที่เป็นข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก	24. จำนวนนักศึกษาของโครงการ สควค. ของสสวท.
12. ร้อยละของอาจารย์ที่เป็นข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งวิชาการ (ผ.ศ., ร.ศ., ศ.)	
13. ร้อยละของอาจารย์ที่เป็นข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยที่ดำรงตำแหน่งวิชาการ (ผ.ศ., ร.ศ., ศ.)	

6.2 ยุทธศาสตร์ใหม่ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีบทบาททำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดทำยุทธศาสตร์ 20 ปีหรือปรับแผนยุทธศาสตร์หรือปรับแผนปฏิบัติการ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจัดทำยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ตามแนวทางยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ได้ทบทวนปรับแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ทบทวนปี 2562-2564 ตามแนวยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ซึ่งมีผลในปีงบประมาณ 2562 เป็นต้นไป นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ใหม่ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ด้วย ในระยะยาวยุทธศาสตร์ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ตามพระบรมราโชบายจะส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งทำงานตามเป้าหมายของการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะส่งผลให้ท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และเกิดการพัฒนอย่างยั่งยืนสร้างความมั่นคงสภาพให้ท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศชาติโดยรวม

6.3 ระดับสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษา

6.3.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายยังไม่ได้ดำเนินการปรับแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (2.50) ทั้งนี้เพราะมีตัวชี้วัดเพียง 4 ตัวชี้วัดจาก 21 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น แม้จะมีการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นแต่ก็ยังไม่ปรากฏรูปธรรมของผลการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการผลิตและพัฒนาครูมหาวิทยาลัยมีการดำเนินการในหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาครู โครงการคู่มือครู ได้เข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตร้อยละ 77.09 มีงานทำ และร้อยละ 65.27 ทำงานในระดับจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน แต่ยังไม่ปรากฏชัดเจนของนวัตกรรมในการผลิตและพัฒนาครู โดยสรุปมหาวิทยาลัยมีความก้าวหน้าเชิงสัมฤทธิ์ผลในการผลิตและพัฒนาครูในระดับมาก (4.00) ในด้านยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยมีการดำเนินการบ้างแต่ไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้มหาวิทยาลัยมีแผนจะปรับยุทธศาสตร์ด้านนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงมีสัมฤทธิ์ผลในด้านยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับน้อย (2.00) ส่วนในด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (2.50) กล่าวคือ มีการดำเนินงานแต่ไม่ปรากฏผลงานที่เป็นรูปธรรม

6.3.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ค่อนข้างมาก จึงใช้ร้อยละของตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายตามแผนปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นเครื่องชี้ระดับสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ใหม่ ปรากฏว่าในด้านการพัฒนาท้องถิ่นตัวชี้วัดร้อยละ 100.00 บรรลุเป้าหมาย แสดงว่ามหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ใหม่ด้านการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก (4.00) เช่นเดียวกับด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่มีตัวชี้วัดร้อยละ 83.33 บรรลุเป้าหมาย และด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีตัวชี้วัดร้อยละ 87.50 บรรลุเป้าหมาย ส่วนในด้านการผลิตและพัฒนาครูมหาวิทยาลัยมีตัวชี้วัดร้อยละ 60.00 บรรลุตามเป้าหมาย แสดงว่ามหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการผลิตและพัฒนาครูอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่มากยิ่งขึ้น

6.3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 อยู่ที่ประเทศชาติ สังคมทั่วไป และความเป็นสากล แม้จะมีการกล่าวถึงท้องถิ่นบ้างโดยเฉพาะด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยได้มีความพยายามในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ใหม่โดยเฉพาะด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการผลิตและพัฒนาครูโดยใช้งบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยและเงินรายได้จากแหล่งทุนวิจัยภายนอก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยมีการดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นจำนวนมากในพื้นที่เดิม ๆ แต่ไม่ปรากฏรายงานผลการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม จึงสรุปได้ว่ามหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง

(3.00) และมีสัมฤทธิ์ผลด้านการผลิตและพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก (4.00) ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยมีสถาบันพัฒนาครูโดยเฉพาะสถาบันพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างนวัตกรรมในการผลิตครู ในการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน มีการจัดการประกวดนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมีการปรับแผนยุทธศาสตร์ซึ่งจะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในทิศทางเพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมอาจารย์ข้าราชการมีตำแหน่งทางวิชาการได้ตามเป้าหมาย ผู้รับบริการวิชาการร้อยละ 85.00 มีความรู้และศักยภาพเพิ่มขึ้น บัณฑิตมีงานทำเกินร้อยละ 70.00 และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยสรุปมหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับปานกลาง (3.00) ในด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ โดยกำหนดพื้นที่ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด แต่มหาวิทยาลัยยังขาดสารสนเทศความต้องการของท้องถิ่นและยังไม่ปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม จึงสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง (3.00)

6.3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยได้ปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ตั้งแต่กลางปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการพัฒนาท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (3.50) ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาชุมชน 3 ชุมชนอย่างต่อเนื่องและปรากฏผลเป็นรูปธรรม มหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการผลิตและพัฒนาครูในระดับปานกลาง (3.00) กล่าวคือ มีการพัฒนาครูตำรวจตระเวนชายแดน และพัฒนาครูประจำการในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ แต่ยังไม่ปรากฏข้อมูลแสดงรูปธรรมของผลการพัฒนาครูและนวัตกรรมในการผลิตและพัฒนาครู ในด้านยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาและความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย พบว่ายังไม่ปรากฏรูปธรรมของการปรับโครงสร้างให้สมกับเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่มีตำแหน่งวิชาการ และยังไม่ปรากฏรายงานแสดงถึงผลการยกระดับคุณภาพโรงเรียน 24 โรงเรียน จึงสรุปว่ามหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อย (2.00) เช่นเดียวกับด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าในระดับน้อย (2.00) โดยเฉพาะยังไม่มีประกาศพื้นที่ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ขาดระบบสารสนเทศแสดงความต้องการของท้องถิ่น แม้มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอก แต่ยังไม่ปรากฏผลงานที่เป็นรูปธรรมในการจัดระบบงานสู่ความเป็นเลิศและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

6.3.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการดำเนินการให้พื้นที่เดิม ๆ และได้รูปแบบบริการวิชาการทั่วไปมากกว่าการดำเนินการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการวิจัยเพื่อองค์ความรู้มากกว่าการพัฒนาท้องถิ่น โดยสรุปมหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการผลิตและพัฒนาครูและการพัฒนานวัตกรรมด้านการผลิตและพัฒนาครูอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยได้ร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและได้สร้างนวัตกรรมการผลิตครูตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ส่วนสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย (2.00) ทั้งนี้เพราะยังไม่ปรากฏรูปธรรมของระบบงานสู่ความเป็นเลิศ ต้องเร่งพัฒนาให้คณาจารย์มีความก้าวหน้าทางวิชาการและร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา แม้ว่ามหาวิทยาลัยได้ประสานเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสภามหาวิทยาลัย

โดยสรุปในปัจุบันประมาณ พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคัดสรรมีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น (แสดงในตาราง 1) ซึ่งเป็นการดำเนินการเป็นปีแรกที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏยังคงได้รับงบประมาณแผ่นดินเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐโดยทั่ว ๆ ไปซึ่งมิได้สะท้อนพันธกิจของการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจุบันประมาณ 2561 ยังไม่มีการปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏยังไม่ได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะ

ตาราง 1 ระดับสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ใหม่โดยสรุป จำแนกตามกรณีศึกษาและประเด็นยุทธศาสตร์

กรณีศึกษา/ประเด็นยุทธศาสตร์	โดยรวม	การพัฒนาท้องถิ่น	การผลิตและพัฒนาครู	การยกระดับคุณภาพการศึกษา	การบริหารจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ปานกลาง ค่อนข้างน้อย (2.50)	ปานกลาง ค่อนข้างน้อย (2.50)	มาก (4.00)	น้อย (2.00)	น้อย (2.00)
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	มาก (4.00)	มาก (4.00)	ปานกลาง (3.00)	มาก (4.00)	มาก (4.00)
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	ปานกลาง (3.00)	ปานกลาง (3.00)	มาก (4.00)	ปานกลาง (3.00)	ปานกลาง (3.00)
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	ปานกลาง (3.00)	ค่อนข้างมาก (3.50)	ปานกลาง (3.00)	น้อย (2.00)	น้อย (2.00)
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	ปานกลาง ค่อนข้างน้อย (2.50)	ปานกลาง (3.00)	ปานกลาง (3.00)	น้อย (2.00)	น้อย (2.00)
โดยรวม	ปานกลาง (3.00)	ปานกลาง (3.25)	ปานกลาง ค่อนข้างมาก (3.40)	ปานกลาง ค่อนข้างน้อย (2.60)	ปานกลาง ค่อนข้างน้อย (2.60)

หมายเหตุ: เกณฑ์ในการให้คะแนน 1.00-1.49 ระดับน้อยมาก 1.50-2.49 ระดับน้อย 2.50-3.49 ระดับปานกลาง 3.50-4.49 ระดับมาก 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด

6.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษามีประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2561 อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก กล่าวคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีมีประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการอยู่ในระดับดีมาก (91.67%) อยู่ในระดับดี คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (88.57%) มหาวิทยาลัย ราชภัฏ เชียงราย (80.00%) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (77.05%) ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์มีประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีอยู่ระดับพอใช้ (62.79%)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เป็นกรณีศึกษาครั้งนี้ยังไม่ได้ปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แต่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และมีการดำเนินการสนองตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ ที่พึ่งของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องยาวนาน ข้อค้นพบจากการวิจัยแสดงอย่างชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2561 ถึงร้อยละ 88.57 และมีระดับความสำเร็จในเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายอยู่ในระดับมาก ในขณะที่กรณีศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยถึงปานกลาง ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จึงทำให้แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่ตามพระบรมราโชบายเป็นส่วนใหญ่เกินร้อยละ 80 ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ๆ ที่เป็นกรณีศึกษามักจะไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจึงควรปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี หรือ 20 ปีของมหาวิทยาลัยโดยน้อมนำพระบรมราโชบายไป บูรณาการในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยซึ่งก็จะทำให้แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

7.2 บทบาทของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏโดยที่ประชุมอธิการบดีได้น้อมนำพระบรมราโชบายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) แม้ว่าจากกรณีศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 แห่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ยังไม่ได้ปรับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยตามพระบรมราโชบายก็ตาม แต่ทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ปรับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยใหม่ปีงบประมาณ 2562 เพื่อให้สอดคล้องกับพระบรมราโชบายและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 บทบาทของยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับการแนะนำขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องจาก พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ทำให้เกิดความตระหนักและมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างชัดเจน ในด้านการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับงบประมาณแผ่นดินในงบยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นประมาณมหาวิทยาลัยละ 30 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2562 โดยภาพรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏยังไม่ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการเกลี้ยงบประมาณ โดยปรับลดจากงบประมาณการบริหารจัดการและการนำงบประมาณบริการวิชาการมารวมเป็นงบประมาณยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรก็ตามก็เห็นว่า เป็นการเริ่มต้นที่ดีในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง ประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาก็คือ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นต้นไปมหาวิทยาลัยราชภัฏ พึงดำเนินการปรับยุทธศาสตร์และโครงสร้างมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายแล้ว

การจัดสรรงบประมาณก็พึงดำเนินการให้เป็นการจัดสรรงบประมาณพื้นฐานในฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2560; วิจิตร ศรีสอาน, 2550; วิษณุ เครืองาม, 2551; สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2561)

ในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินที่เป็นงบประมาณพื้นฐานสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ต้องมุ่งเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณะ โดยเฉพาะต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถดำเนินการตามพันธกิจตามพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ดังที่ระบุกำหนดในมาตรา 7 ว่าให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยเฉพาะการผลิตพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรในท้องถิ่น ศึกษา วิจัย ส่งเสริม และสืบสานของโครงการอันสืบเนื่องจากพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากมหาวิทยาลัยของรัฐโดยทั่วไปอย่างชัดเจน ด้วยเหตุผลดังกล่าว วิจิตร ศรีสอาน (2550) ในขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะว่า การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้มหาวิทยาลัยราชภัฏไม่ควรจัดเหมือนๆ กับมหาวิทยาลัยของรัฐโดยทั่วไป ทั้งนี้จะต้องจัดงบประมาณสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพันธกิจตามกฎหมายที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นและภูมิภาค ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ดี ยุทธศาสตร์ใหม่ยังมีบทบาทต่อการรับรู้ของผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และชุมชนอยู่ในวงจำกัด ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ใหม่ตามพระบรมราโชบายในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ปรากฏความตระหนักรู้อย่างชัดเจนว่าพระบรมราโชบายดังกล่าวแท้จริงแล้วเป็นการกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ปฏิบัติอย่างตรงเป้าหมายตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 หากได้มีการริเริ่มใหม่ที่เป็นภาระเพิ่มขึ้นแต่อย่างใดไม่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันให้ชัดเจนซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน อีกทั้งการปรับยุทธศาสตร์และจัดโครงสร้างมหาวิทยาลัยราชภัฏใหม่ ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระบรมราโชบายและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 นั้นเอง

7.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอหลักฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อแสดงถึงศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นพรสวรรค์ศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากตัวชี้วัดพื้นฐาน 24 ตัว จากหลักฐานเชิงศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษา 5 แห่ง แสดงอย่างชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพสูง โดยพิจารณาจากอายุของมหาวิทยาลัยเกือบ 100 ปี เปิดหลักสูตรที่มีคุณภาพตอบสนองนักศึกษาในท้องถิ่นถึงร้อยละ 92.21 มีโอกาสเลือกสรรนักศึกษาและสามารถรับนักศึกษาได้ตามเป้าหมาย มีคณาจารย์ที่คุณภาพการศึกษาสูงและมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความมั่นคงทางการเงิน มีคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารสูงมาก มีสมรรถนะด้านการวิจัยสูง มีระบบการผลิตครูระบบปิดตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยมีนักศึกษาในโครงการจำนวน 423 คน และที่สำคัญยิ่งมีการวางแผนที่ดีมีแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับพระบรมราโชบายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้วางแผนยุทธศาสตร์ในบทบาทการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 อยู่แล้ว นับเป็นกรณีศึกษาที่ดีให้มหาวิทยาลัยแห่งอื่นได้เรียนรู้ ส่วนอีก 4 กรณีศึกษาก็ถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพ แม้ว่าจะวางแผนยุทธศาสตร์ยังไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 เท่าที่ควรก็ตาม

ผลการวิจัยสัจฉนฐานของศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏดังกล่าวเป็นปรอทวัดสถานภาพและศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินตนเองอย่างเป็นปรนัยและเป็นมาตรฐานเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏรู้จักตนเอง รู้จุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง สามารถนำไปสู่การพัฒนามหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้าเป็นแบบอย่างให้แก่องค์กรส่วนท้องถิ่น และสามารถที่จะมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนให้เกิดการพัฒนาที่มีความยั่งยืน มั่งคั่ง มั่นคง และสถาพรได้

7.4 โดยรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษามีระดับสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ก็ได้ข้อค้นพบว่า มีสัมฤทธิ์ผลเชิงความก้าวหน้าตามเป้าหมายอยู่ในระดับจากปานกลางค่อนข้างน้อยถึงปานกลางค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตจากการตรวจเยี่ยมขององคมนตรี พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ ที่ตรวจเยี่ยมในปี 2561 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่มีแผนยุทธศาสตร์ที่ไม่สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จึงทำให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2561 ไม่สอดคล้องกับพระบรมราชโบายเท่าที่ควร 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษาทุกแห่งยังไม่ได้ปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ใหม่ซึ่งมีแผนและจะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 3) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นปีแรกของยุทธศาสตร์ใหม่ที่ยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางของยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยที่เป็นกรณีศึกษาจำเป็นต้องแสวงหางบประมาณจากแหล่งทุนภายนอกและงบรายได้ของมหาวิทยาลัยมาดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น 4) มหาวิทยาลัยที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นตามพันธกิจบริการทางวิชาการ ไม่ได้ดำเนินการตามกระบวนทัศน์ของการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดพื้นที่เป้าหมายโดยมหาวิทยาลัยมิได้ปรึกษาหารือกับจังหวัด อีกทั้งไม่ได้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและท้องถิ่นเท่าที่ควร

7.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษามีการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินการตามยุทธศาสตร์แต่ไม่ปรากฏผลประเมินที่เป็นรูปธรรมว่า การพัฒนาท้องถิ่นแล้วท้องถิ่นได้รับประโยชน์อะไรบ้าง โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ในยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครูมีการดำเนินการอบรมพัฒนาครูแต่ขาดการประเมินและติดตามผลที่เป็นรูปธรรมว่าครูได้รับผลอะไรบ้าง มีรายงานเฉพาะความพึงพอใจแต่ขาดการประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูได้รับการนำความรู้สมรรถนะที่ได้รับไปใช้ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน การผลิตครูระบบปิดตามโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นซึ่งมีความสำคัญแต่ไม่ได้รับการเน้นในแผนปฏิบัติงานประจำปีเท่าที่ควร รวมทั้งไม่ปรากฏชัดเจนเกี่ยวกับนวัตกรรมในการผลิตและพัฒนาครู ในทำนองเดียวกันในการดำเนินการไม่ได้มีการเน้นการพัฒนาคณาจารย์และพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยเฉพาะความผูกพันกับท้องถิ่นไม่ปรากฏชัดเจนถึงกลยุทธ์ในการพัฒนาความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนเองในด้านการพัฒนาระบบบริหาร แม้ทุกมหาวิทยาลัยที่เป็นกรณีศึกษามียุทธศาสตร์ในด้านนี้แต่การดำเนินงานพัฒนาการปรับรื้อระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตาม พระบรมราชโบายและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ไม่ได้ได้รับการเน้นเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเป็นยุทธศาสตร์หลักที่จะทำให้อยุทธศาสตร์อื่น ๆ ประสบความสำเร็จ มหาวิทยาลัยหลายแห่งให้ความสนใจกับฐานข้อมูลแต่ก็เป็นฐานข้อมูลเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปยังขาดฐานข้อมูลความต้องการของท้องถิ่นทำให้มหาวิทยาลัยไม่ได้ใช้ความต้องการของท้องถิ่นและภูมิภาคในการดำเนินพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีการทำงานแบบเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมแต่ยังขาดการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากเครือข่ายและการปรับยุทธศาสตร์ รวมทั้งโครงสร้างเพื่อความเป็นเลิศและสร้างธรรมาภิบาลของ

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้เริ่มต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ทั้งนี้สภามหาวิทยาลัยพึงกำกับดูแลให้มหาวิทยาลัยดำเนินการยุทธศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จโดยเร็ว

8. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1 จากการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกรณีศึกษาหลายแห่งมีแผนยุทธศาสตร์ที่ยังไม่สอดคล้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และพระบรมราโชบาย สภามหาวิทยาลัยราชภัฏพึงมีมติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏปรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยระยะ 20 ปี หรือ 5 ปี ตามแนวทางของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยกำหนดให้มียุทธศาสตร์ อาทิ ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิตเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาคู่มือบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรของท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ตนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

8.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพึงปรับยุทธศาสตร์และโครงสร้างของมหาวิทยาลัย (Reprofiling) ให้สมกับเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค

8.3 สำนักงานประมาณพึงจัดงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นบัพพื้นฐานในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

8.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีบทบาทและร่วมมือกับจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานในท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ตนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและหน่วยงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏน่าจะมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาดังกล่าวสู่การปฏิบัติด้วย

8.5 พึงสร้างความเข้มแข็งให้ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยจัดให้มีเลขาธิการที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานเต็มเวลาและมีสำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

8.6 ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพึงออกแบบระบบบริหารจัดการงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น

8.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏพึงเร่งจัดกระบวนการหนุนเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดเป็นชุดโครงการที่มีการบริหารอย่างเป็นระบบครบวงจร

8.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งพึงร่วมกันพัฒนาระบบบิกเดต้าหรือฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะฐานข้อมูลเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยและฐานข้อมูลความต้องการของท้องถิ่น

8.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏพึงบูรณาการพันธกิจร่วมกับท้องถิ่นในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นที่ตนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การวิจัยและพัฒนานโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการผลิตและพัฒนาคู่มือแห่งชาติ เพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และการพัฒนาท้องถิ่น

8.10 คณะกรรมการการอุดมศึกษาพึงประสานกับสภามหาวิทยาลัยราชภัฏมีมติให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและอธิการบดีดำเนินการติดตามกำกับผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระบรมราโชบายเป็นรายไตรมาสและประเมินผลงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งแล้วจัดส่งรายงานการติดตามและประเมินผลให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อทราบและใช้ประโยชน์ต่อไป

8.11 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรสนับสนุนให้ขยายผลในการติดตามบทบาทและสัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นปีแรกที่มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในท้องถิ่นโดยเฉพาะ

รายการอ้างอิง

- ดาวพงษ์ รัตน์สุวรรณ. (2560, 2 กรกฎาคม). *พระบรมราชโองบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร*. สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/120170702-The-Education-Act.pdf>
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2560, 8 กันยายน). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน* [รายการโทรทัศน์]. โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (2547, 14 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23ก. หน้า 1.
- เพชรสุดา ภูมิพันธ์. (2549). *รูปแบบการบริหารสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2550, 30 มกราคม). “วิจิตร” ซี มรภ. ต้องพัฒนาท้องถิ่น สัมมนาที่ไร้เงา สมศ. *ก้านบัวรายวัน*, 32(พิเศษ).
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2551). บทบาทสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 1(1), 1-20.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2561). *การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ธรรมชาติเพื่อการศึกษาธรรม*. ผลิติมม์.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการติดตามและวิจัยเชิงประเมินบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. เจริญผลกราฟฟิค.

Translated Thai References

- Chan-ocha, P. (2017, 8 September). *King's Science towards Sustainable Development* [TV program] The Television Pool of Thailand.
- Krua-ngam, W. (2008). The role of universities in developing local areas. *Songkhla Rajabhat University Academic Journal*, 1(1), 1-20.
- Office of the Royal Council. (2018). *Royal Council dictionary of contemporary vocabulary in education sciences: Assessment, research and quality assurance*. Office of the Royal Council.
- Office of Education Council. (2019). *Report of monitoring and evaluation research concerning the roles and achievement of Rajabhat universities*. Chareonpol Graphic.

- Payutto, P. A. (2018). *Sustainable Development: Buddhist teaching for study Dhamma*. Pli Dham.
- Phoomphan, P. (2006). *Institute for local development institution of Nakhon Ratchasima Rajabhat University*. [Unpublished doctoral's thesis]. Burapha University.
- Rajabhat University Act of 2004. (2004, 14 June). *Government Gazette*. No. 121 Section 23A. page 1.
- Rattanasuwan. D. (2017). *Royal declaration of education in King Maha Vajiralongkorn Badinthon Thep Yawarangkun*. Bureau of International Cooperation Ministry of Education <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/120170702-The-Education-Act.pdf>
- Srisa-arn, W. (2007, 30 January). 'Wijit' says Rajabhat must develop local while ONESQA no show in seminar. *Kanbua Daily*, 32(special).